

1.3. Концепція та методико-технологічні схеми досліджень формування державно-управлінських рішень

У попередніх підрозділах наведені визначення і класифікація державно-управлінських рішень, здійснене їх узгодження з напрямками і етапами державного управління. Наведено перелік сфер практичного застосування ДУПР, з якого випливає висновок про особливо важливу роль, яку вони відіграють у державному управлінні, а також про доцільність виділення формування таких рішень як окремого предмета досліджень.

З огляду на це постає питання про необхідність ґрунтовного теоретико-методологічного аналізу державно-управлінських рішень з метою визначення основних проблем їх формування та підвищення ефективності застосування, а також аналізу і синтезу підходів та методів вирішення цих проблем.

У монографії відповідно до мети реалізована така концепція досліджень (базові положення й послідовність їх реалізації).

Зроблено аналіз:

- процесу державного управління з метою виділення та класифікації державно-управлінських рішень;

- державно-управлінських рішень з проблем державного будівництва для виділення послідовної методологічної схеми формування цілей, визначення функцій та синтезу відповідних структур державного управління, а також визначення ролі конституції у формуванні ДУПР;

- стану теоретичних і методологічних напрацювань щодо ДУПР для їх систематизації та визначення актуальних проблем щодо становлення і розвитку теорії та методології формування державно-управлінських рішень;

- загальних моделей суб'єкт-об'єктних управлінських відносин як теоретичної основи формування ДУПР для визначення напрямів розвитку таких моделей і вдосконалення на цій основі формування державно-управлінських рішень;

- сучасної методології формування програмно-цільових ДУПР з метою встановлення напрямів її вдосконалення;

- методології формування нормативно-правових ДУПР, зокрема методології їх планування, з метою виявлення напрямів її удосконалення та синтез відповідних підходів і методів;

- здійснено синтез нових теоретичних моделей суб'єкт-об'єктних управлінських відносин з метою розширення теоретичної бази обґрунтування розвитку методології (підходів, методів, принципів, методик, прийомів, процедур) формування ДУПР.

Принциповим є вживання в роботі терміна "формування рішень" поряд з терміном "прийняття рішень". Останній пов'язується

з певною функцією управління і в найбільш повному трактуванні передбачає прийняття рішення за схемою: діагностування проблеми → формулювання обмежень та критеріїв вибору для прийняття рішення → виявлення альтернатив → оцінка альтернатив → вибір альтернативи [10, с. 203]. У роботах [31, с. 71, 146; 58, с. 293, 294] під терміном “формування рішення” розуміється процес прийняття рішень у цілому (всі етапи від початку й до кінця). У монографії під цим терміном мається на увазі не тільки згаданий процес прийняття рішень, а й різні його аспекти: системно-ситуаційний (формування систем взаємопов’язаних рішень відповідно до проблемних ситуацій, визначення принципів їх побудови, встановлення, аналіз та врахування взаємозв’язків), формалізаційний (визначення, класифікація, виділення основних форм), проблемний (виявлення проблем та завдань для вирішення), змістовний (надання предметної та функціональної спрямованості, певної форми, структури), функціональний (вибір та оцінювання альтернатив, визначення відповідних критеріїв), процедурний (вибір схеми і регламенту розгляду та прийняття альтернатив).

У монографії увага переважно зосереджена на виокремленні класу державно-управлінських рішень, становленні та розвитку загальної теоретичної і методологічної бази їх формування, зокрема, для програмно-цілових та нормативно-правових ДУПР. Формування організаційно-розпорядчих ДУПР фактично в роботі не розглядається, оскільки вимагає окремого дослідження. З тлумаченням правової природи розпорядчих актів можна, наприклад, ознайомитися в роботі [59].

Методико-технологічні схеми (рис. 1.7-1.11) досліджень формування ДУПР відображають логіку побудови монографії і спрямовані на досягнення її головної мети та окремих цілей.

Загальна методико-технологічна схема роботи відображує основні етапи наукового методу досліджень, а саме, вибір об’єкта дослідження, спостереження, формулювання гіпотези та верифікацію [10, с. 221]. Здійснені в роботі дослідження (збирання і ситуаційний аналіз інформації з проблеми) відображені в частині “Аналіз сучасного стану та постановка завдань досліджень формування державно-управлінських рішень”. Основні гіпотези (розроблення нових або вдосконалення існуючих підходів, теорій, методів, методик, прийомів), що сформульовані в роботі, викладені в частинах “Розвиток теоретичних засад формування державно-управлінських рішень” та “Розвиток методологічних засад формування державно-управлінських рішень”. Результати верифікації (перевірки вірогідності) основних гіпотез, запропоновані в роботі, відображені в частині “Застосування результатів досліджень у практиці формування державно-управлінських рішень”.

На методико-технологічних схемах основних етапів роботи наведені всі суттєві складові та послідовність досліджень, а також посилання на роботи автора, що містять результати цих досліджень.

Рис. 1.7. Загальна схема (модель) теоретико-методологічного аналізу формування державно-управлінських рішень

Аналіз сучасного стану та постановка завдань досліджень формування державно-управлінських рішень (рис. 1.8) складається з двох підетапів. Завдання першого (розд. 1) - визначення предмета і концепції (основних напрямів та логіки) досліджень, а другого (розд. 2) - конкретизація завдань досліджень щодо визначеного предмета на підставі ретельного аналізу сучасного стану теоретичних і методологічних напрацювань щодо державно-управлінських рішень. До першого підетапу досліджень також включено аналіз формування ДУПР з проблем державного будівництва, які відображають сучасний стан формування таких рішень.

Дослідження з розвитку теоретичних засад формування державно-управлінських рішень (рис. 1.9) складаються з чотирьох окремих підетапів.

На першому з них, а саме, “Побудова та аналіз загальних теоретичних моделей на базі суб’єкт-об’єктних та ієрархічних відносин у соціальних системах для виявлення основних факторів впливу на управлінські рішення” визначаються основні теоретичні моделі, підходи та концепції даної роботи та є вихідним для трьох інших.

На другому (“Побудова та аналіз моделей розвитку соціальних систем як теоретичної бази формування цілей та етапів управлінських процесів”) та третьому (“Побудова та аналіз моделей системної взаємодії теорії та практики як теоретичної бази типізації управлінських рішень”) підетапах розробляються два різнопланові підходи до досліджень управлінських процесів, які ґрунтуються на різних моделях відображення діяльності об’єкта управління: динамічній (виявлення тенденцій розвитку) та статистичній (виділення базових складових діяльності). На четвертому підетапі визначено можливі напрями вдосконалення державно-управлінських рішень на підставі запропонованих теоретичних моделей та підходів, а також узагальненого досвіду досліджень у даній сфері.

Рис. 1.8. Схема етапу досліджень “Аналіз сучасного стану та постановка завдань досліджень формування державно-управлінських рішень”

Рис. 1.9. Схема етапу досліджень “Розвиток теоретичних засад формування державно-управлінських рішень”

Дослідження з розвитку методологічних засад формування державно-управлінських рішень” (рис. 1.10) складаються з двох під-етапів: “Аналіз та вдосконалення сучасної методології формування програмно-цільових державно-управлінських рішень” і “Розвиток

методології планування нормативно-правових державно-управлінських рішень”, на яких аналізується сучасна методологічна база двох з трьох основних форм державно-управлінських рішень та розробляються пропозиції і конкретні методологічні підходи до їх вдосконалення. На другому підетапі передбачено також аналіз одного з найважливіших засобів підтримки формування державно-управлінських рішень, а саме, процедур їх прийняття.

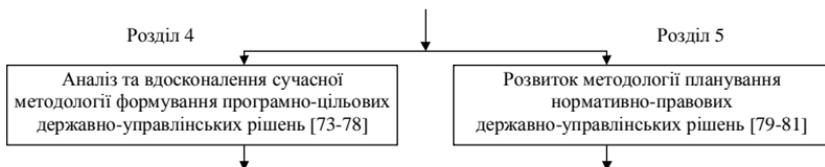

Рис. 1.10. Схема етапу досліджень “Розвиток методологічних засад формування державно-управлінських рішень”

Останній етап досліджень - “Застосування результатів досліджень у практиці формування державно-управлінських рішень” (рис. 1.11) складається з кількох прикладів використання теоретико-методологічних підходів та прийомів у практиці державного управління, які на схемі віднесені до відповідних форм державно-управлінських рішень.

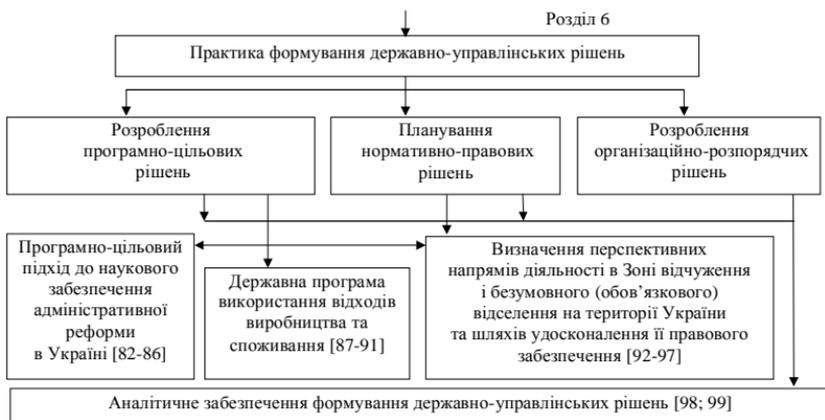

Рис. 1.11. Схема етапу досліджень “Застосування результатів досліджень у практиці формування державно-управлінських рішень”

Відповідно до запропонованих вище концепції та схем досліджень наступним етапом даної роботи є аналіз сучасного стану теоретичних і методологічних напрацювань, на яких базується формування сучасних державно-управлінських рішень, з метою подальшої конкретизації завдань досліджень щодо їх формування.